

„Danskere“

ET NYHEDS- OG OPBYGGELSE-
BLAD FOR DET DANSKE
FOLK I AMERIKA,
udgivet af
Danish Lutheran Publishing House,
Blair, Nebraska.

„Danskere“ udkommer Onsdag i hver Uge.
Pris pr. Aargang:
De Forenede Stater \$2.00. Udlandt \$2.50

Bladet betales i Forskud.
Bestilling Betaling, Adresseforandring
etc. med Undtagelse af Bidrag til
Bladets Indhold adresseres
DANISH LUTHERAN PUBL. HOUSE,
Blair, Nebraska.

Alle Bidrag til Bladets Indhold —
Correspondancer, Afhandlinger og andre
Artikler — sendes til dets Redaktør:
A. M. ANDERSEN, Blair, Nebr.

Entered at Blair Post office as second
class matter.

Acceptance for Mailing at special
rate of postage, provided for in Section
1103, Act of Oct. 3, 1917, author-
ized on July 8, 1918.

I Tilfælde af, Bladet ikke modtages
regelmæssigt, bedes man klage til det
stedlige Postkontor. Skulde dette ikke
hjælpe, bedes man henvende sig til „Dan-
skere“'s Kontor.

Advertising rates made known upon
application.

Naar Læserne henvender sig til Folk-
som averterer i Bladet, enten for at kø-
be hos dem eller for at faa Oplysning
om det averterede, bedes de altid om-
tale, at de saa Avertissementet i dette
Blad. Det vil være til gensidig Støtte.

Til Læserne! I Henhold til ad-
skilligt, som er fremkommet her
i Bladet i den senere Tid, mener
vi, at det er i sin gode Orden
at meddele, at Redaktøren havde
en Samtale med Kirkeraadet,
da dette i sidste Uge var sam-
let her i Byen, og der er nu god
forståelse mellem os om, hvad
der bør publiceres her i Bladet
og hvad ikke.

Ordet er, som før sagt, frit
til saglig, godmodig og velvil-
lig Redaktør, og Redaktøren vil
saa bære Ansvar for, hvad der
publiceres.

Past. W. C. Nielsen, Daven-
port, Ia., skriver til os under
30. Jan. bl. a.: „Jeg er lige krav-
let op af Sengen, som jeg har
holdt nogle Dage. Det var vel
den slemme „Flu“, der havde
Tag i mig, slemt nok var det
da.“ Han slutter: „Nu er jeg
træt.“ Ønsker og haaber for
Broderen, at han snart maa
komme til Kræfter igen. Han
siger ellers intet om Influenza-
en i Byen eller paa disse Egne.

Aabent Spørgsmaal. Det er
Past. O. L. Kirkeberg, der i „Lu-
theranen“ fremkommer med et
aabent Spørgsmaal angaaende
den „Gensidig Erklæring“, som
National Lutheran Council i sin
Tid udgav, og som har været
meddelt her i Bladet. Past. Kir-
kebergs Spørgsmaal lyder saa-
ledes: „Er det Mening, at vi
som Lemmer af den norske Lu-
therske Kirke i Amerika skal
være bundet til denne „Erklæ-
ring“, saa den er lige saa bestem-
mende og forpligtende for os
som vore tidligere symbolske
Bøger?“

Formanden, Dr. H. G. Stub,
giver Pastor Kirkeberg et læn-
gere Svar, hvoraf vi skal med-
dele et Uddrag: „Med større
Ret kunde der spørges igen:
„Er vi som Lemmer af den
norske lutherske Kirke i Ameri-
ka bundet til de Erklæringer,
som de tre lutherske Samfund
har tilstømt om „Afsolutionen“,
om „Lægmandsvirksomheden“,
om „Omvendelsen“ og om Ud-
vælgelsen i „Opgør“, saa disse
er lige saa bestemmende og for-
pligtende for os som vore tid-
ligere symbolske Bøger?“

„Samfundene har været enige
om, at disse Fælleserklæringer
ikke er nye Bekendelser eller
Tilføjelser til den norske Lu-
therske Kirkes symbolske Bøger.
Derfor er de ikke og vil ikke
blive tilføjet i Samfundets eller
Menighedernes Konstitutioner.“

Helt igennem hævdes den ufor-
andrede augsburgske Bekendelse
og Luthers lille Katekismus som
Kirkens eneste særlig lutherske
Bekendelsesskrifter, og med

særligt Henblik til N. L. C. si-
ges saa: „Vor lutherske Beken-
delse forudsætter selvfølgelig
Skriftens Inspiration og Ufej-
barhed, men der er intet spe-
cielt Punkt derom i den Augs-
burgske Konfession. For altsaa
at udelukke fra „Council“ de
Samfund, som ikke anerkender
det gamle og nye Testaments
kanoniske Bøger som Guds in-
spirerede og ufejlbare Ord, blev
Tilstemningen til Skrift og Be-
kendelse sat som den grundlæg-
gende Forudsætning for Enig-
hed“ . . . I fjerde Paragraf
er den grundtvigianske Benæg-
telse af Evangeliet som Genfød-
elsesmiddel ved Siden af Daa-
ben afvist osv.“ . . . „Det hele
er en gensidig Erklæring om, at
saaledes forstaaer vi Medlemmer
af disse Samfund disse Ting, og
vi er enige i denne Forstaaelse.“

Nye Santalmissionærer. I „Kir-
kelig Samler“ for 1. Febr. skrives:
Missionær Eli Bøgh, ud-
sendt fra Danmark, afrejste fra
England til Indien den 3. Nov.
1919. — Efter Forventning skulde
han naa frem til Santalistan
omkring 1. December.

Der skrives videre, at Mis-
sionær Arne Thu og Hustru
samt Frøken Anna Pedersen fra
Norge afrejste derfra til Eng-
land den 8. Nov. Efter et Ophold
der fortsætter de Rejsen
til Indien. Og Missionær Kr.
Tromborg, ogsaa udsendt fra
Norge, der har opholdt sig i Ame-
ka et Aarstid for at studere Eng-
elsk, agter i nær Fremtid at
rejse til Santalistan.

Miss Dagmar Møller, „Den
danske Kirke“'s Udsending, me-
nes at ville rejse herfra til Mis-
sionsmarken i Marts Maaned.

The Wall Street Journal me-
ner, at Religion, der er Alvor
i, er et bedre Hjælpe middel og
spaar bedre for fremtidig For-
retning, ledet efter den hæder-
ligste Standard og Humanitet,
end noget som helst, Kongressen
kan vedtage, eller Justitsdepar-
tementet kan sætte i Kraft.“
Dette er en oprigtig Bekendelse
af, at Forretnings-Interesser er
afhængige af religiøs Tro. —
„The Luth.“

Interchurch World Movement.

Skal vi gaa med i Bevægelsen
eller ikke?

Vi mener ikke at kunne svare
paa Spørgsmaalet, om vi som
Kirkesamfund bør gaa med i
denne Bevægelse eller ikke, men
vi vil meddele, hvad ledende
Mænd i andre lutherske Sam-
fund siger derom.

I „Lutheranen“ af 14. Jan.
skriver den norske lutherske Kir-
kes Formand, Dr. H. G. Stub:
„Under Kirkeraadsmødet i
Minneapolis i September kom to
Repræsentanter for denne Be-
vægelse til mig og søgte at faa
mig til at love Samarbejde. Jeg
erklærede straks, at hverken
jeg personlig eller vort Sam-
fund kunde officielt tage Del
i denne Bevægelse. Det eneste,
jeg kunde være villig til, var
at udnævne en, som kunde være
til Stede, men ikke officielt, for
at faa lidt „Greie“ paa den
„Survey“, som skulde foretages.“

Jeg spurgte dem, om de havde
henvendt sig til Repræsen-
tanter for andre lutherske Sam-
fund. De havde ikke den Gang
henvendt sig til Ohio-Synoden
eller Iowa-Synoden. Jeg spurgte
saa, om de havde henvendt sig
til „United Lutheran Church“,
men der blev svaret, at Dr. Knubel
ikke havde nogen Interesse
for den Sag. Jeg spurgte saa,
om de havde henvendt sig til Syno-
dalkonferencen, men da svarede
den ene, at han havde
henvendt sig til Præsidenten
for Synodalkonferencen, Past.
Gausewitz i Milwaukee, og han
havde givet det samme Svar

som jeg, at officielt kunde de
ikke tage Del; men han opgav
Navnene paa to Præster, som
kunde være til Stede, men ikke
officielt.“

Videre skriver Dr. Stub:

„Jeg bragte ogsaa denne Sag
om Forholdet til Interchurch
World Movement frem for Na-
tional Lutheran Council, og alle
erklærede, at de ikke kunde
samarbejde med denne Bevægelse.
Saa ønskelig det end kunde
være at blive kendt med den
„Survey“, som vil blive fore-
taget, saa var man bange for,
at man paa en eller anden Maade
vilde blive draget ind i selve
Bevægelsen, hvis man sendte De-
legater. Saa vidt som det har
været muligt for mig at sætte
mig ind i hele Bevægelsen, er
Tanken den, at naar man har
faaet en nogenlunde korrekt
Overblik over, hvilke Samfund
er stærkest repræsenteret i de
forskellige Strøg, vil man ar-
gumentere saaledes:

I dette Strøg er Lutheranerne
stærkest, derfor bør det Strøg
overlades dem. I et andet Strøg er
Metodisterne stærkest, derfor bør
det Strøg overlades til dem.
I et tredje Strøg er Baptisterne
stærkest, derfor bør det Strøg
overlades til dem. Altsaa en
Slags Tuskhandel paa det religiøse
Omraade.

Da jeg nylig var i New York
opsøgte en af de ledende Mænd
for denne Bevægelse mig, og jeg
forklarede for ham, at efter mit
bedste Skøn var det, som jeg
har fremstillet, den egentlige
Tanke med Interchurch World
Movement. Han sagde, at jeg
ikke rigtig havde forstået Planen
og spurgte da, om ikke den ene
eller den anden af deres
Mænd kunde møde for National
Luth. Council og høre Sagen
fremstillet. Jeg svarede, at jeg
skulde spørge Council, om det
ønskede det; men alle, som ud-
talte sig, erklærede, at de havde
hørt saa meget om disse Ting
og haft Anledning til at tale
med ledende Mænd inden for denne
Bevægelse, saa det var over-
flødig at høre mere.“

I „The Lutheran“ af 15. Jan.
berettes om et Møde, som „Execu-
tive Board of The United Lu-
theran Church“ har holdt just
for at drøfte Spørgsmaalet om
Forholdet til denne Bevægelse.
Efterat der er gjort Rede for,
at det vilde være imod deres
Kirkes Konstitution for nogen
anden end Kirkens Aarsmøde at
fatte Bestemmelse i en saadan
Sag, siges der:

„For øvrigt er hele denne Sag
om Samarbejde mellem Prote-
stanterne for Tiden meget for-
virret. General-Sekretæren for
„The Federal Council of the
Churches of Christ in America“
sagde offentlig, ved et Møde,
som Federal Councils Executiv-
komite nylig holdt i Baltimore:
„Hele Bevægelsen for kristent
Samarbejde er i Øjeblikket ud-
sat for Fare fra den Forvirring,
der hidrører fra de forskellige
og almindelige ubeslægtede Be-
vægelser i dens Interesse.“

Der er i det mindste tre af
den Slags store Bevægelser i
Gang for Tiden, og den ene af
disse arbejder uafhængigt af de
andre, skønt de synes at staa
i venskabeligt Forhold til hver-
andre. Dersom nogen af disse
Bevægelser skal fortsættes ved-
varende, saa bør de andre op-
hæves; ellers vil der resultere
skammelig Spild af Mænd og
Midler. Disse Bevægelser er:
The Federal Council of The
Churches of Christ in Ame-
rica; The Interchurch World
Movement, og The Inter-
denominational Council of the
Evangelical Churches (almindelig
kendt som „The Presbyterian
Union Movement“).

Vi skal endnu blot tilføje, at
Dr. Knubel i „The Lutheran“
af 22. Jan., i Anledning af man-
ge Forespørgsler, der er rettet
til ham, hævder, at han ikke
gaende denne Sag, men at Indi-

vider og Menigheder ubestridelig
har Frihed i Kristus, og de
vil ikke blive regnet for uloyale
mod den lutherske Kirke,
om de tager Del.

Hvorfor — Hvorledes — Hvor?

1. Hvorfor holder vi Skole?

Mon det ikke nu, da der tales
saa meget om, hvordan vor
Skole er, hvordan den bør være,
og hvor den skal være, kunde
være gavnligt for en Gang
Skyld at begynde ved Begyndelsen
og spørge: Hvorfor holder
vi i det hele taget Skole? Vor
egen særskilte Skole? Hvorfor
Aar efter Aar give de mange
Penge ud, som det koster at drive
vor egen lille Skole, i Stedet
for at benytte nogle af de man-
ge store, veludstyrede og dygtige
Skoler, der findes trindt omkring?

„Jo,“ siger man, „vi maa have
en kristelig Skole at sende vor
Ungdom til.“ Ja, men kristelige
Skoler er der jo nok af, og
selv af lutherske er der baade
mange og store. Hvorfor ikke
bruge dem? „Nej, for de er jo
ikke danske.“ En dansk luthersk
kristelig Skole er det, vi vil have.
Derfor byggede vi vor egen,
og derfor har vi opholdt den
indtil nu.

Man har villet paastaa, at jeg
tidligere ikke holdt saa stærkt
paa det danske. Selv mener jeg
dog, at mit Ideal stedse har været,
som det endnu er: en ægte
dansk Skole saa dygtig i Engelsk
som nogen.

Jeg skal imidlertid villigt indrømme,
at jo mere jeg faar at se af det
dansk-engelske, engelsk-danske
Uvæsen, der hverken er dansk
eller engelsk, — og det har
man jo under Krigen og siden
haft rig Lejlighed til — jo mere
usmageligt bliver det ogsaa for
mig, at skal vi som Samfund i
det hele taget fortsætte med at
drive vor egen særskilte Skole,
saa maa denne Skole vedblive at
være ægte dansk, men samtidig
gøres saa dygtig som muligt i
Engelsk.

En Ting til vil jeg indrømme.
Der er næppe nogen, der dybere
end jeg har beklaget og beklager
vore Præsters mangelfulde
Uddannelse i Engelsk, eller
som mere inderligt ønsker og
haaber paa Fremskridt i den
Henseende. Som Medlem af Skole-
lederkomiteen gennem nogle Aar,
men især under mit Arbejde i
Danish Luth. Publ. House, har
jeg haft mere end almindelig
gunstig Anledning til at observere
paa dette Omraade, og Forretningens
Arkiver kan bevidne, at der er
god Grund til Beklagelse. Men
hvor meget bedre er vi vel i
mange Tilfælde stillet i Forhold
til det danske?

„Og hvor kan vel Skylden for
en saadan Tilstand falde uden
paa vor Skole? Her tænker man
selvfølgelig ikke paa Bygningerne.
Heller ikke behøver man at
tænke særlig paa dem, der staa
i selve Skolearbejdet. Nej, det
er noget andet og mere. Det er
vort Skolesyn, vor Skoleplan —
eller maaske rettere vor Mang-
sel paa Plan, der maa bære
Skylden.“

Man har gjort sig Umage
med at vise, hvor nødvendigt
det kan være at bruge det engelske
Sprog ved offentlige Anledninger,
og derunder er sagt det, der er
baade smukt og sandt. Men det
er og bliver dog lige ufatteligt,
at det skal kunne kaldes naturligt,
naar der bruges udelukkende
Engelsk ved Aabningen af en
dansk Skole.

Og hvem har vel egentlig sat
os til at holde Skole for andre
end vort eget Folks Børn? Det
har altid for mig været et
Spørgsmaal, hvorvidt vor Skole
bør forsøge at trække Elever
fra andre end danske Hjem. Og
jeg faar stedse mere Syn for
det uheldige i at have et
Elevehold, der alene for Sprogets
Skyld er ude af Stand til at de-

le alt sammen. Thi det anser
jeg nemlig for vor Skoles vigtigste
Opgave (næst Uddannelse af
Ordets Forkyndere, om man vil)
at bibringe vor Ungdom Lyst
og Evne til at dele med den
ældre Slægt de Goder, der blev
bragt med fra det gamle Hjem.
Og det kan kun ske derved, at
de unge kommer i Berøring med
og bliver ført ind i dansk Aands-
liv samtidig med, at de bliver
uddannet til gode og nyttige
Borgere i vort nye Fædreland.
Har vi gjort, hvad vi kunde
i den Henseende?

2. Vor Skoles Kaar i Blair.

I „Dsk.“ af 10. Sept. og 31.
Dec. forekom visse Udtalelser
af Prof. N. P. Lang, der stiller
Forholdet mellem Samfundets
Skole og Blair Menighed og By
i et saa ufordelagtigt og fra
Virkeligheden saa langt afvigende
Lys, at de — saa forekommer
det mig — absolut kræver
offentlig Tilbagevisning.

Der har, mig bevidst, altid
hersket det bedste Forhold mellem
Skolen som saadan og Blair
Menighed. Det samme gode For-
hold hersker fremdeles. At en
enkelt Mand har stilet sine Sa-
ger saaledes, at han, som det
synes at fremgaa af hans Udtalelser,
ikke længere befinder sig
vel iblandt os, det beviser
vel ikke, at det er en daarlig
„Luftning“, der her slaar Skolen
i Møde.“

Hvad Blair By angaar, da har
man jo ingen „hvide Elefanter“
at sælge. Derfor gaar man maaske
mere sindig til Værks i Forhold
til Skoleflytningsspørgsmaalet,
end Tilfældet er visse andre
Steder. Imidlertid er der ingen
Tvivl om, at man paa rette Tid
og Sted ogsaa fra Byens Side
vil lægge tilbørlig Interesse for
Dagen.

Der har med en vis Ret været
anket over, at Blair stod langt
tilbage med Hensyn til „Improvements“.
Dette Forhold er imidlertid
ved at ændre sig stærkt, idet
der nu bliver bygget Kloaker,
og Gaderne til Sommer i stor
Udstrækning vil blive brolagt.
Vi har vort eget fuldt mæ-
dte Elektricitetsværk, Natur-
begunstigelse savner vi ikke, og
det kan med Billighed ventes, at
Blair i en nær Fremtid vil findes
i forreste Række blandt Vestens
fremadstræbende Smaabyer.

Nej, lad dog den forvirrede
og forvirrende Tale om Flytning
fare. Hvad skulde der vel kunne
vindes derved? Og lad os i
Stedet staa sammen om at
holde Skansen „deroppe paa
Højen ved Blair“ og der skabe
en Skole, der ikke alene i det
ydre møder Tidens Krav, og som
kan taale Sammenligning med
enhver anden luthersk Lærestanstalt
i Grundighed og Dygtighed, men
som tillige forbliver sin oprindelige
Opgave og Idealet tro: En ægte
dansk luthersk-kristelig Skole i
Stand til at give en grundig Uddannelse
i begge Sprog.

H. Skov Nielsen.

„Sandheden tro i Kærlighed.“

„Danskere“ forkert underrettet.

Pastor B. Nordtoft tillige
med Hustru gæstede Chicago
sidste eller forrige Aar. Desværre
fik jeg ikke Lejlighed til at
høre denne Mand, der skriver
saa mange gode Artikler i „Dan-
nevirke“. Er det da ikke nok at
læse? Aa jo! En stor Hjælp og
stor Trøst for den, der ikke kan
høre, der er døv. Og faar jeg
ham en Gang at høre, saa faar jeg
ogsaa nok at fornemme baade
et kankende Hjertes varme Slag
i hans Tales fremskridende Ud-
vikling med lysende Gnister“ og
de faderlige Følelser, der maaske
mere nu end nogen Sinde ellers
vil komme til Udbrud, saa-
som Præsten maa sande Biskop
Martensens Ord: „Børnene er
Ægteskabets synlige Frugt, den
levende Bekræftelse, det levende
Pant paa Kærlighedens For-

bindelse, som ønskes i Børnene,
en Genspejling, en Fordobling
af Ægtefællernes eget Sind i det
nye Liv, der opvokser under deres
Øjne.“ Og om end Pastor
Nordtoft havde været Pebers-
svend, saa vilde han ikke have
været „en aandelig Pebersvend
uden Arne, ej heller en Aands-
fugl uden Rede.“

P. Nielsen.

Tak for Oplysningen, Past.
Nielsen! Fra andet Hold havde
vi — siden vi skrev det, der re-
fereres til — hørt, at Past. Nord-
toft er bleven gift for et Par
Aar siden. Al Agtelse for
Manden.

For Resten mente og mener
vi, at det er lige saa hæderligt
— baade for en Præst og for
enhver anden Mand — at være
Pebersvend eller ugift, som det
er at være gift.

Men vi tager for givet, at der-
som Past. Nordtoft havde haft
en Flok voksne Børn, der var
gaaet igennem den amerikanske
Kommuneskole, og Børnebørn,
som frkventer denne Skole,
ikke at tale om højere Skoler,
hvor Undervisningen væsentlig
meddeles i det engelske Sprog,
saa havde han ikke nænnet
at skrive, som han skrev: „Lad
saa de andre sejle deres egen
Sø“ paa samme Tid som han
skriver, at „man kan strække sig
langt i Brugen af Engelsk af
Hensyn til blandede Ægteskaber
og lignende.“

Vi har talt med flere, som
var saaledes stillede, at deres
Børn og Børnebørn følte sig
naturligst hjemme der, hvor det
Sprog lød, hvori de havde faaet
det meste af deres Undervisning,
og de vilde helst „sejle“ sam-
men med dem, der stod dem
nærmest.

Det nytter ikke at nægte det:
Den, der mangler Erfaring, kan
ikke sætte sig ind i saadanne
Kaar.

Rimeligere var det da at lade
de „blandede“ sejle deres
egen Sø, skønt det vil vi heller
ikke anbefale. — Lad os holde
sammen paa vor Kirkes Børn —
i Modersmaalet hvor og
saa længe det passer bedst, og
siden i Landets Sprog,
naar det viser sig tjenligt.

Herren kommer.

Mel.: Jesus din søde Forening
at smage.
Kongen af Zion, den Herre med
Vælde,
Kommer at gæste sin hellige
Stad;
Op da, for Palmernes Grene at
fælde.
Retter hans Stier og jævner hans
Veje,
Sjunger til Velkomst hans liffi-
ge Kvad.
Alt, hvad hans Naade har dyrest
i Eje,
Bringer han med til sin hellige
Stad.
Først gennem Ordet han Fred
os forkynnder,
Fred over hele den sukkende
Jord,
Fred for den arme, bodfærdige
Synder,
Fred for enhver, som vil tro paa
hans Ord.
Her er ej Forskel paa Stand eller
Alder
Her er ej Spørgsmaal om fattig
og rig.
Alt, hvad der ydmygt til Fode
ham falder,
Stort eller ringe, han drager til
sig.
Se, ved hans Side, der springer
en Kilde,
Aldrig udtørret, med rene
Vand;
Der, lig en Due saa lydløs og
stille,
Svæver Guds Aand over viede
Rand;
Barnet, som fødtes i Synd og
til Smerte.
Dukker han selv i den rensende
Daab,
Og ved sin Aand han fornyer
dets Hjerte,
Genfødt til Livsens og Saligheds
Haab.